

Metaphorical Conceptualization of Bravery in Contemporary Persian and English Prose

Vol. 13, No. 2, Tome 68
pp. 691-716
May & June 2022

Eshrat Saghaei¹ , Azita Afrashi^{2*} , Mostafa Assi³ , & Abdolhosein Farzad⁴

Abstract

This paper attempts to investigate the conceptualization of conceptual metaphors of Bravery in the contemporary Persian and English Prose. The main question of this study is: "How the concept of bravery which is one of the target domain of Morality from Kovecses's point of view (2010: 23) is constructed and understood in the minds of Persian and English speakers. To achieve this goal, the authors prepared a corpus of 400 Persian sentences containing the word of شجاعت and its synonyms and also 400 English sentences containing the word of Bravery and its synonyms from the two Bases of Persian Language database (PLDB)¹ and contemporary British national (BNC)² prose, and examined them through cognitive analysis of the extracted conceptual metaphors. A statistical study of the two figures showed that as a prototype, Persian speakers consider Bravery as an "object" and English speakers as a "property". There are also many common source domains shared by the two bodies: "property", "object", "physical force", "upward direction", "action", "matter" and "human behavior". Although the Persian and English languages have many common conceptual metaphors for conceptualization of Bravery, there are some differences between them including the different source domains between the two languages which are as follows: the source domain of "path" which is belonged to Persian and the source domain of "show" which is belonged to English. The theoretical Framework of the present research is based on the conceptual metaphor theory proposed by Lakoff and Johnson (1980) and Kovecses's (2015).

Keywords: Conceptual system, Metaphor, Source domain, Corpus based approach, Bravery

1. PhD. Candidate in General Linguistics, Islamic Azad University, South Tehran Branch, Tehran, Iran; ORCID ID: <https://orcid.org/0000000280505927>
2. Corresponding author: Associate Professor in Linguistics, Institute of Humanities and Cultural Studies, Tehran, Iran; Email: a.afrashi@ihcs.ac.ir; ORCID ID: <https://orcid.org/0000000199906256>
3. Professor in Linguistics, Institute of Humanities and Cultural Studies, Tehran, Iran; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3799-1103>
4. Associate Professor in Persian Language and Literature, Institute of Humanities and Cultural Studies, Tehran, Iran; ORCID ID: <https://orcid.org/000000027957962x>

Received: 6 August 2020
Received in revised form: 19 November 2020
Accepted: 24 January 2021

1. Introduction

Universality and variation in metaphors of languages have become the main concern of many researchers to uncover the conceptual system of language speakers and consequently to discover the similarities and differences between the languages. Lakoff and Johnson (1980, p.3) mention that the way we think, what we experience, and what we do every day is very much a matter of metaphor. The present study also attempts to investigate the conceptual metaphors of Bravery in Persian and English prose to find the similarities and the differences of the two languages.

2. Research question

The main question of this study is: "How the concept of bravery which is one of the target domain of Morality from Kövecses's point of view (2010: 23) is constructed and understood in the minds of Persian and English speakers?"

3. Hypothesis

The comparison of metaphorical expressions of Bravery in Persian and English prose show some similarities in the expansion of using the specific source domains.

4. Literature Review

Kövecses (2005, P. 35) explains that "it should come as no surprise that at least some conceptual metaphors can be and are found in many languages. If some kinds of conceptual metaphors are based on embodied experience that is universal, these metaphors should occur – at least potentially – in many languages and cultures around the world".

Lakoff and Johnson (1980) discussed about the conceptual metaphor of

HAPPINESS IS UP in English. Ning Yu (1995, 1998) noticed that Chinese shares with English all the basic metaphor source domains for happiness: UP, LIGHT and FLUID IN A CONTAINER, except the metaphor HAPPINESS IS FLOWERS IN THE HEART which English does not have. According to Ning Yu (1998), the application of this metaphor reflects "the more introverted character of Chinese".

5. Methodology

The theoretical Framework of the present research is based on the conceptual metaphor theory proposed by Lakoff and Johnson (1980). Lakoff and Johnson (1980, p. 6) argue that human thought processes are largely metaphorical and the human conceptual system is metaphorically structured and defined. Kovecses (2015, p.17) discusses the construal operations that bear directly on abstract concepts including: abstraction, schematization, attention, perspective, metonymy, metaphor, conceptual integration and Differential cognitive styles. Kovecses (2005, p. 9) also believes that metaphor is a many-sided phenomenon that involves not only language, but also the conceptual system, as well as social-cultural structure and neural and bodily activity. This paper also attempts to investigate the conceptualization of the conceptual metaphors of Bravery in the minds of Persian and English speakers verifying contemporary prose in Persian and English. To achieve the goal, the writers prepared a corpus of 800 Persian and English sentences containing the words of Bravery and their synonyms from the two Bases: Persian Language Data Base (PLDB) and Contemporary British National (BNC). Then the writers managed to identify and extract the relevant conceptual metaphors of Bravery from the corpus. The analysis of the two sets of metaphors reveals some important information: The high frequency source domains of conceptualizing Bravery in Persian and English languages show that Persian speakers consider Bravery as an "OBJECT" and English speakers consider it as "PROPERTY".

The common source domains of Bravery shared by the two groups are as

follows: "PROPERTY", " OBJECT ", "PHYSICAL FORCE", "UPWARD DIRECTION", "ACTION", "MATTER" and "HUMAN BEHAVIOR". The findings also show some differences between conceptual metaphors which reveal the specific mapping of Bravery significantly: the source domain of "PATH" which is specific to Persian and the source domain of "SHOW" which is specific to English.

The findings of the present study support the Embodiment theory of Lakoff (1999) and Kövecses's claim (2005) that the same bodily experiences lead to the same bodily perceptions and conceptions. Thus the universal conceptual metaphors, which arise from bodily experiences, perceptions and conceptions, will be the same all around the world. Nevertheless sometimes the different surrounding environment (culture) affects and changes these similar universal conceptual metaphors. Kövecses (2005, p. 13) proposes the two large groups of causes of metaphor variations as: differential experience and the differential application of universal cognitive processes which both can create interculturally and intraculturally different metaphors.

دوماهنامه بین‌المللی

۱۳۵، ش ۲ (پیاپی ۶۸)، خرداد و تیر ۱۴۰۱، صص ۷۱۶-۶۹۱

مقاله پژوهشی

<http://dorl.net/dor/20.1001.1.23223081.1401.0.0.52.4>

مفهوم‌سازی استعاره‌ی شجاعت در متون معاصر زبان فارسی و انگلیسی

عشرت ثقفی^۱، آریتا افراشی^{۲*}، مصطفی عاصی^۳، عبدالحسین فرزاد^۴

۱. دانشجوی دکتری زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران.

۲. دانشیار زبان‌شناسی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ایران

۳. استاد زبان‌شناسی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ایران.

۴. دانشیار زبان و ادبیات فارسی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۵/۱۶

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۱/۰۵

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی چگونگی مفهوم‌سازی^۱ استعاره‌های مفهومی «شجاعت» در متون معاصر زبان فارسی و انگلیسی می‌پردازد. مسئله اصلی این پژوهش آن است که مفهوم «شجاعت» که از دیدگاه کووچش^۲ (2010, P.23) یکی از مفاهیم حوزه مقصد اخلاق است چگونه در ذهن فارسی‌زبانان و انگلیسی‌زبانان معاصر ساخته و پرداخته می‌شود؟ برای دستیابی به این هدف، نویسندگان، پیکره‌ای متشکل از چهارصد جمله حاوی واژه «شجاعت» و مترادف‌های آن و نیز چهارصد جمله حاوی واژه «bravery» و مترادف‌های آن را از دو پیکره متون معاصر پایگاه داده‌های زبان فارسی (PLDB)^۳ و متون معاصر ملی بریتانیا (BNC)^۴ جمع‌آوری کردند و از طریق تحلیل شناختی استعاره‌های مفهومی استخراج شده، مورد بررسی قرار دادند. مطالعه آماری حاصل از این بررسی نشان داد که به‌طور پیش‌نمونه، فارسی‌زبانان شجاعت را «شیء» و انگلیسی‌زبانان، «دارایی» می‌پندارند. همچنین حوزه‌های مبدأ مشترک زیادی میان دو پیکره به چشم می‌خورد که عبارت‌اند از: «دارایی»، «شیء»، «نیروی فیزیکی»، «جهت بالا»، «کنش»، «ماده» و «رفتار انسانی». اگرچه دو زبان فارسی و انگلیسی، استعاره‌های مفهومی مشترک زیادی برای مفهوم‌سازی شجاعت دارند، اما تفاوت‌هایی هم میان آن‌ها وجود دارد از جمله حوزه‌های مبدأ متفاوت میان دو زبان که عبارت‌اند از: حوزه مبدأ «مسیر» که به زبان فارسی اختصاص دارد و حوزه مبدأ «نمایش» که به زبان انگلیسی اختصاص دارد. چارچوب نظری پژوهش حاضر نظریه استعاره‌های مفهومی مطرح شده توسط لیکاف^۵ و جانسون^۶ (1980) و کووچش (2015) است.

واژه‌های کلیدی: نظام مفهومی، استعاره، حوزه مبدأ، رویکرد پیکره‌بنیاد، شجاعت.

E-mail: a.afraشي@ihcs.ac.ir

* نویسنده مسئول مقاله:

۱. مقدمه

لیکاف و جانسون (1980) بیان می‌کنند که نظام مفهومی موجود در ذهن ما، محصول عملکرد مفهوم‌سازی استعاری است و شیوه اندیشیدن و تجربه اندوختن ما در زندگی روزمره، زیربنایی استعاری دارد. همچنین الگوهای تولیدکننده عبارتهای استعاری، از ذهن منشأ می‌گیرند نه از زبان. کووچش (2005, p. 9) نیز بیان می‌کند که استعاره پدیده‌ای انحصاری زبانی نیست، بلکه می‌توان گفت استعاره یک پدیده زبانی^۱، مفهومی^۲، فرهنگی - اجتماعی^۳، نرونی^۴ و بدنی^۵ است.

مطالعه استعاره‌های مفهومی از دیدگاه کووچش (2010, p. 197-220) به دلایل زیر ضروری است: نخست اینکه برخی استعاره‌های مفهومی، همگانی‌اند و با بررسی آن‌ها می‌توان به مشترکات میان فرهنگ‌ها و استعاره‌های بنیادین دست یافت. دیگر اینکه با یافتن استعاره‌های متفاوت در فرهنگ‌های مختلف، می‌توان به تفاوت در دیدگاه‌های افراد جوامع مختلف پی برد. همچنین از آنجا که فرهنگ‌ها در طول زمان تغییر می‌کنند به تبع آن استعاره‌ها هم متحول می‌شوند و با مطالعه استعاره‌های مفهومی معاصر، می‌توان به تحول در جهان‌بینی ملت‌ها نیز پی برد.

پژوهش حاضر می‌کوشد تا از طریق مقایسه تطبیقی نام‌نگاشت‌های استعاره‌های مفهومی «شجاعت» در زبان فارسی و انگلیسی معاصر، به مشترکات و تفاوت‌های میان فرهنگ‌ها و استعاره‌های بنیادین این دو زبان که هر دو از خانواده واحد زبان هندواروپایی منشأ می‌گیرند دست یابد. بنابراین مسئله اصلی پژوهش حاضر این است که در زمان معاصر، مفهوم استعاری «شجاعت» چگونه در ذهن فارسی‌زبانان و انگلیسی‌زبانان ساخته و پرداخته می‌شود؟ و این مفهوم در دو زبان، چه شباهت‌ها و تفاوت‌هایی دارد؟ بر این اساس، پرسش‌های اصلی پژوهش حاضر عبارت‌اند از:

۱. نام‌نگاشت‌های استعاری «شجاعت» در پیکره معاصر زبان فارسی کدام‌اند؟
۲. نام‌نگاشت‌های استعاری «شجاعت» در پیکره معاصر زبان انگلیسی کدام‌اند؟
۳. مقایسه نام‌نگاشت‌های استعاری شجاعت استخراج‌شده از پیکره‌های معاصر زبان فارسی و انگلیسی چه شباهت‌ها و تفاوت‌هایی را در گستره مفهوم‌سازی از طریق حوزه‌های مبدأ نشان می‌دهد؟

فرضیه اصلی این پژوهش به قرار زیر است:

- مقایسه نام‌نگاشت‌های استعاری شجاعت استخراج‌شده از پیکره‌های معاصر زبان فارسی

و انگلیسی، شباهت‌هایی را در گستره مفهوم‌سازی از طریق حوزه‌های مبدأ نشان می‌دهد.

۲. پیشینه مطالعات

پژوهش حاضر در میان آثار و پژوهش‌های زبان‌شناسان ایرانی و غیرایرانی دارای پیشینه مستقیمی نیست؛ بنابراین در این بخش به معرفی چند اثر از متخصصان زبان‌شناسی شناختی ایرانی و غیرایرانی در حوزه مطالعات بین‌فرهنگی استعاره‌های مفهومی عواطف می‌پردازیم، زیرا شیوه‌های مفهوم‌سازی استعاری اخلاق با عواطف شبیه هستند.

اپرسیان^{۱۲} (۱۹۹۷) در مقاله‌ای به بررسی مفهوم‌سازی بین زبانی استعاره‌های عواطف در زبان‌های روسی و انگلیسی پرداخت و به این نتیجه رسید که استعاره‌های عواطف دو زبان به دو دلیل با هم متفاوت‌اند: ۱. حوزه‌های مبدايي که در نگاشت استعاری، مورد استفاده قرار می‌گیرند؛ و ۲. شیوه نگاشت استعاری که در مفهوم‌سازی به‌کار گرفته می‌شود. یو^{۱۳} (۱۹۹۸) نیز از جمله زبان‌شناسانی است که به بررسی استعاره‌های مفهومی خشم و شادی در زبان‌های چینی و انگلیسی پرداخت و دریافت که استعاره‌های خشم و شادی عمدتاً بر مبنای تجربیات جسمانی مشترک با اندکی تفاوت میان زبان‌ها بیان می‌شوند که از دیدگاه فرهنگی قابل‌تیین هستند. بارسولونا و سوریانو (۲۰۰۴) از طریق مقایسه تطبیقی و موردی استعاره‌های مربوط به رنگ‌های شاد و براق^{۱۴} و خشم در دو زبان انگلیسی و اسپانیایی به بررسی شیوه‌های مفهوم‌سازی استعاری بین دو زبان پرداختند و تضادهایی را مشاهده کردند و به این نتیجه رسیدند که امروزه برای مفهوم‌سازی، نیاز به یک شیوه جامع است که در آن حداقل ملاحظات فرهنگی، نورونی، روان‌شناختی و زبان‌شناختی در نظر گرفته شده باشند. در زبان فارسی نیز در این زمینه مطالعات متعددی صورت گرفته است که از میان آن‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد. طالبی‌نژاد و وحید دستجردی (۲۰۰۵) استعاره‌های مربوط به حیوانات را در زبان‌های فارسی و انگلیسی به صورت مقابله‌ای مورد مطالعه قرار دادند. آن‌ها شباهت‌ها و تفاوت‌های میان ۴۴ استعاره مربوط به حیوانات را بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که با وجود شباهت‌هایی که بین استعاره‌های مربوط به حیوانات در دو زبان وجود دارد بسیاری از جنبه‌های این استعاره‌ها، متفاوت و تاحدود زیادی وابسته به فرهنگ هستند. صراحی (۱۳۹۱) در پژوهشی به بررسی مقابله‌ای استعاره‌های مفهومی زبان‌های فارسی و انگلیسی پرداخت. او نشان داد که استعاره‌های

زبان‌های فارسی و انگلیسی در چه حوزه‌هایی با یکدیگر شباهت دارند و در چه حوزه‌هایی متفاوت از یکدیگرند تا با تبیین دلایل این شباهت‌ها و تفاوت‌ها، به چگونگی نقش استعاره در شیوه تفکر در هر کدام از دو فرهنگ/ زبان پی ببرد. مرادی و پیرزاد مشاک (2013) نیز به بررسی شباهت‌ها و تفاوت‌های مفهوم‌سازی غم در زبان‌های انگلیسی و فارسی پرداخته‌اند. آن‌ها به این نتیجه رسیدند که بسیاری از استعاره‌های غم در زبان‌های فارسی و انگلیسی مشترک هستند. باوجوداین برخی تفاوت‌های فرهنگی مبنی بر وجود یا عدم وجود استعاره‌ها به چشم می‌خورد. همچنین در ۴۷ درصد از نمونه‌های جمع‌آوری‌شده، الگوهای رایج استعاره‌ی غم در دو زبان تا حدودی از زیرساخت یکسان اما معنای حاشیه‌ای متفاوت برخوردار بودند. زینب صابری و دیگران (۱۳۹۶) به بررسی تطبیقی استعاره‌های مفهومی موجود در ضرب‌المثل‌ها و کنایات براساس حوزه‌های مبدأ در دو زبان مصری و فارسی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که شناخت و ادراک مردم ایران و مصر بیشتر از طریق حوزه‌های عینی متعلق به «بدن انسان»، «اشیاء»، و آداب و رسوم صورت می‌گیرد. فرشی و افراشی (۱۳۹۹) نیز در پژوهشی به بررسی و تطبیق مفهوم‌سازی استعاره‌ی «غم» در زبان خودکار و زبان شعر معاصر پرداخته‌اند و درباره‌ی شباهت‌ها و تفاوت‌های این دو گونه‌ی زبانی بحث کرده و به این نتیجه رسیده‌اند که نام‌نگاشت‌های عام استعاره‌های شعری با استعاره‌های زبان خودکار شباهت بسیاری دارند و تفاوت معنی‌داری میان استعاره‌های ادبی و قراردادی موجود در زبان خودکار و زبان شعر از نظر مفهوم‌سازی «غم» وجود ندارد. نویسندگان پژوهش حاضر نیز برآنند تا با واکاوی مفهوم استعاره‌ی شجاعت، شباهت‌ها و تفاوت‌های رفتاری و موضع‌گیری‌های فرهنگی فارسی‌زبانان و انگلیسی‌زبانان را نسبت به این حوزه مقصد مهم اخلاقی تبیین کنند.

۳. مبانی نظری

نظام مفهومی ما شامل هزارها مفهوم عینی و هزارها مفهوم انتزاعی است. در دیدگاه زبان‌شناسی شناختی، استعاره‌ها مجموعه‌هایی از نگاشت‌های میان یک حوزه مبدأ فیزیکی یا عینی‌تر و یک حوزه مقصد انتزاعی‌تر هستند. حال این پرسش پیش می‌آید که آیا هر مفهوم عینی می‌تواند نقش یک حوزه مبدأ برای هر مفهوم مقصد ایفا کند؟ به عبارت دیگر، آیا ما می‌توانیم از هر مفهوم عینی برای مفهوم‌سازی هر مفهوم انتزاعی استفاده کنیم؟ اینکه چرا یک مفهوم (و نه مفهوم دیگر)

به‌عنوان حوزه مبدأ استعاری انتخاب می‌شود یا چرا یک عبارت زبانی (و نه عبارت دیگر) را برای گفت‌وگو به زبان استعاری درباره چیزی انتخاب می‌کنیم مطلبی است که کووچش (2015, p. 21) با عنوان «اساس استعاره»^{۱۵} مطرح می‌کند. از دیدگاه کووچش (2015, p. 22) «اساس استعاره» به شباهت میان دو هستی مورد مقایسه و تجربیات بدن‌مند افراد بستگی دارد. زبان‌شناسان شناختی برای توصیف «اساس استعاره» از برخی از عملیات شناختی با عنوان «عملیات تعبیری»^{۱۶} استفاده می‌کنند.

۳-۱. عملیات تعبیری

آنچه زبان‌شناسان شناختی را از دیگر زبان‌شناسان متمایز می‌کند تلاش آن‌ها برای توصیف و تبیین کاربرد زبان با توجه به عملیات شناختی است که با عنوان «عملیات تعبیری» یا سازوکارهای معنی‌سازی نامیده می‌شود. از دیدگاه کووچش (2015, p. 16) «عملیات تعبیری» یک نقش دوگانه مهم در ذهن ما ایفا می‌کنند: از یک سو، از طریق چنین عملیاتی است که ما نظام مفهومی متعارف خود را بنا می‌کنیم یا فرامی‌گیریم و از طریق همین نظام است که تجربه خود را مفهوم‌سازی می‌کنیم، از سوی دیگر، این عملیات به ما کمک می‌کند تا تجربیات جدید خود را تعبیر یا مفهوم‌سازی کنیم که در نتیجه آن، نظام مفهومی ما هم تغییر می‌کند. عملیات معنی‌سازی و نظام دانشی ما از جهان با همدیگر نظام مفهومی ما را می‌سازند. کووچش (2015, p. 21-29) عملیات تعبیری را به شرح زیر برمی‌شمرد:

۱. **تجربه جسمانی**^{۱۷}: انتخاب یک حوزه مبدأ خاص برای یک حوزه مقصد خاص توسط نوعی تجربه جسمانی برانگیخته می‌شود. مثال کووچش (2005) در این مورد افزایش گرمای بدن در هنگام خشم یا فشار شدید عصبی - روانی، یا پس از فعالیت‌های شدید بدنی است که واکنش فیزیولوژیکی خودکار بدن است مانند استعاره [خشم گرما است].

۲. **شباهت واقعی یا ظاهری**^{۱۸}: در برخی از استعاره‌ها، اساس ترکیب حوزه مبدأ با حوزه مقصد مجموعه‌ای از روابط ساختاری مشابه است که برای خلق یک استعاره مفهومی متعارف، انگیزه ایجاد می‌کند کووچش (۱۳۹۵، ص. ۲۰۰) در این مورد استعاره [طول عمر انسان چرخه زندگی گیاه است] مطرح می‌کند.

۳. **طرح‌واره‌ای سازی استعاری**^{۱۹}: مفهوم‌سازی استعاری همراه با عملیات تعبیری را

طرح‌واره‌ای سازی استعاری می‌گویند مانند استعاره مفهومی [بهشت یک مکان فیزیکی ایدئال است]. یعنی حوزه‌های مبدأ مفهوم بهشت، مکان‌هایی هستند که در آن‌ها زندگی (ابدی) خوب و مطلوب، بدون غم، درد، بی‌عدالتی و غیره است.

۴. یکپارچگی مفهومی^{۲۰}: استعاره مفهومی [خشم مایع داغ درون ظرف است] از نگاشت‌های زیر تشکیل شده است «ظرف - بدن»، «مایع داغ - خشم»، «میزان گرما - میزان شدت» و غیره. در مثال زیر که یکی از تجلی‌های زبانی این استعاره است چیزی بیشتر از یک نگاشت ساده از حوزه مبدأ به حوزه مقصد به چشم می‌خورد. مثال:

- خدای من، به قدری عصبی است که می‌توانم دودهایی را که از گوش‌هایش بیرون می‌آید ببینم.

فوکونیه و ترنر (2002) تحلیل کردند که در این مورد یک عنصر از حوزه مبدأ با عنصری از حوزه مقصد در هم می‌آمیزند. از دیدگاه آن‌ها هیچ گوشی در مبدأ و هیچ دودی در مقصد وجود ندارد، اما در آمیزه، یک قاب ایجاد می‌شود که دود/گاز/بخار و گوش در آن حضور دارند.

۵. برجستگی^{۲۱}: در برجستگی یک جنبه از چیزی برای شخص مهم می‌شود. برای مثال در فرهنگ‌های مختلف، مفاهیم مختلفی مهم هستند؛ یعنی به‌لحاظ روان‌شناختی برجسته‌اند. برجستگی مفاهیم مهم در مقایسه با مفاهیم غیر مهم، هم در جایگاه حوزه مبدأ انجام می‌شود و هم در جایگاه حوزه مقصد. برجستگی آن‌ها ممکن است به ایدئولوژی‌ای وابسته باشد که زیربنای گفتمان قرار می‌گیرد. بوئرس^{۲۲} و دمپلیر^{۲۳} (2001, p. 1997) مطرح کردند که مفاهیم کلاه و کشتی از لحاظ اصطلاح‌های استعاری در زبان انگلیسی، نسبت به زبان فرانسوی، زیاترند. مانند از سر برداشتن کلاه که نشانه احترام است. بر عکس این موارد، مفاهیم آستین^{۲۴} و غذا در زبان فرانسوی از زبان انگلیسی زیاترند.

۶. کانون تجربی^{۲۵}: از آنجا که برخی از مفاهیم حوزه مقصد دارای جنبه‌های متفاوتی هستند، مفهوم مقصد به‌واسطه چندین مفهوم مبدأ درک می‌شود، زیرا یک مبدأ به تنهایی نمی‌تواند این وظیفه را انجام دهد. کانون تجربی یک استعاره عبارت است از آن بخش از محتوای مفهومی مبدأ که از نظر فرهنگی مورد توافق اهل زبان است و به‌طور قراردادی به حوزه‌های مقصد منتقل می‌شود بدین معنی که یک حوزه انتزاعی خاص، در فرهنگ‌های مختلف به شیوه‌های متفاوتی ادراک می‌شود. مثال کوچش (2005) در این مورد، مفهوم‌سازی خشم است که در بسیاری از

فرهنگ‌ها به‌عنوان مایع یا گاز ادراک می‌شود، اما تیلور^{۲۶} و ام‌بنس^{۲۷} (1998) بیان کردند که در زبان زولو^{۲۸} استعاره خشم به‌صورت [خشم شیئی در قلب است]^{۲۹} مفهوم‌سازی می‌شود.

۷. **مقوله‌بندی پیش‌نمونه‌ای^{۳۰}**: وقتی مفهوم حوزه مبدأ در یک فرهنگ با پیش‌نمونه خاصی بازنموده می‌شود و مفهوم متناظر در فرهنگ دیگر با پیش‌نمونه دیگر، استعاره‌های مفهومی شامل این مفاهیم پیش‌نمونه‌ای نیز متفاوت خواهند شد، زیرا مفاهیم پیش‌نمونه‌ای که ما در استعاره‌های مفهومی به‌کار می‌بریم مبتنی بر تجارب ما در فرهنگ‌هایی است که در آن‌ها زندگی می‌کنیم. چیلتون و لیکاف (1995) پیش‌نمونه‌های متفاوت (خانه ویلایی و آپارتمان) از مفهوم خانه در استعاره‌های رایج اروپای غربی و روسیه در دهه 1990 را مطرح می‌کنند.

۸ و ۹. **استعاره و مجاز^{۳۱}**: برای مفهوم‌سازی یک حوزه مقصد خاص چندین فرایند شناختی ممکن است به‌کار رود. گروه‌ها و افراد ممکن است کاربرد نوع خاصی از فرایندهای شناختی را به دیگری ترجیح دهند و برای مفهوم‌سازی استعاری یک حوزه خاص، از میان استعاره و مجاز یکی را انتخاب کنند.

۱۰. **بسط و تفصیل^{۳۲}**: بارسلونا (2001) می‌گوید یک استعاره مفهومی خاص ممکن است در زبان‌های مختلف به‌وسیله عبارتهای زبانی کمتر یا بیشتری بازنمود شود. مثال بارسلونا در این مورد بازنمود استعاری مفهوم خشم در زبان انگلیسی آمریکایی است که با عبارتهای استعاری زیر مشخص می‌شود: فیوز پرناندن، واشر سوزاندن، از کوره در رفتن، جوش آوردن، از جا در رفتن و غیره است در صورتی که در زبان اسپانیایی چنین گنجینه عباراتی برای توصیف خشم وجود ندارد.

۱۱. **تخصیص^{۳۳}**: بارسلونا (2001) می‌گوید استعاره‌های زبانی ممکن است براساس سلسله‌مراتب خاص در میان گروه‌های مختلف گویندگان، به‌کار روند و یک گروه از گویندگان ممکن است معنای خاصی را بیان کنند، درحالی که همین معنی ممکن است در سطح تخصیص دیگری توسط گروهی دیگر، به شیوه‌ای خاص به‌کار رود. مثال کووچش (2005) در این مورد، استعاره [عشق سفر/ وحدت/ شکار است]^{۳۴} است که در بسیاری از فرهنگ‌ها از قبیل انگلیسی، مجارستانی و چینی، مشترک است.

۱۲. **متعارف‌سازی^{۳۵}**: تحقق‌های زبانی هر استعاره مفهومی در دو زبان ممکن است از نظر میزان متعارف‌سازی متفاوت باشد. یک استعاره زبانی در یک زبان ممکن است کمابیش

متعارف‌تر از استعاره‌ی زبانی متناظر در زبان دیگر باشد. مثال بارسلونا (2001)، استعاره‌ی اسپانیایی [در حالت عشق بودن] است که از استعاره‌ی انگلیسی [افتادن در عشق] کمتر متعارف است، گرچه هر دو عبارت استعاره‌ی، برپایه‌ی استعاره‌ی مفهومی [عشق ظرف است] تعبیر می‌شوند.

۱۳. قاب‌بندی^{۳۶}: گروه‌ها و افراد ممکن است قاب‌بندی‌های متفاوتی برای مفهوم‌سازی استعاره‌ی «یک» مفهوم مبدأ به‌کار ببرند که در نتیجه، متناسب با تفاوت در قاب‌بندی‌ها، شاهد استعاره‌های مختلف خواهیم بود.

اگرچه عملیات تعبیری، به‌صورت جهانی در دسترس همگان هستند، اما توسط گروه‌ها یا افراد مختلف، به‌صورت یکسان به‌کار گرفته نمی‌شوند، زیرا بافت و گستره‌ی تأثیر آن نیز در انتخاب «عملیات تعبیری» نقش دارند. کووچش (۱۳۹۶، ص. ۴۸۱) می‌گوید «توانش استعاره‌ی» ما از کاربرد مجموعه‌های ثابتی از نگاشت‌های میان حوزه‌های مبدأ عینی و مقصد انتزاعی فراتر می‌رود و عوامل بافتی مختلف در انتخاب استعاره‌ها توسط ما نقش بازی می‌کنند. این عوامل بافتی عبارت‌اند از بافت‌های مستقیم و غیرمستقیم زبانی، فرهنگی، اجتماعی و فیزیکی. به‌طور خلاصه بیش‌تر استعاره‌هایی که ما تولید می‌کنیم نگاشت‌های کاملاً ثابت و متعارفی در نظام مفهومی ما نیستند، بلکه محصول عوامل بافتی مختلف‌اند که با عنوان قاب‌ها یا مدل‌های شناختی / فرهنگی مطرح می‌شود.

۲-۳. قاب‌ها (مدل‌های شناختی / فرهنگی)

قاب‌ها بازنمایی‌های ذهنی ساخت‌مندی^{۳۷} از یک «مقوله‌ی مفهومی»^{۳۸} یا یک حوزه‌ی تجربه‌ی انسان هستند (کووچش، ۱۳۹۵، ص. ۱۳۲). در نوشته‌های مختلف، نام‌های متفاوتی از قبیل چارچوب^{۳۹}، سناریو^{۴۰}، صحنه^{۴۱}، مدل فرهنگی^{۴۲}، مدل شناختی^{۴۳}، مدل‌های شناختی ایدئال^{۴۴}، حوزه^{۴۵}، طرح‌واره^{۴۶}، تصویری^{۴۷}، گشتالت (تجربی)^{۴۸}، متن^{۴۹} و غیره به جای قاب به‌کار برده شده است؛ کووچش (۱۳۹۵، ص. ۱۰۹) معتقد است این اصطلاح‌های متفاوت، برگرفته از شاخه‌های مختلف علوم شناختی^{۴۹} هستند و ممکن است معنی واژه‌های به‌کار رفته، تفاوت‌های اندکی با یکدیگر داشته باشند. از آنجا که قاب‌ها میان تعداد بسیار زیادی از افراد جامعه مشترک هستند نه تنها دارای ماهیتی شناختی بلکه فرهنگی نیز هستند و اصطلاح مدل فرهنگی برای آن‌ها به‌کار می‌رود. ما تجربه را به کمک قاب‌هایی که یک فرهنگ خاص در اختیار ما قرار می‌دهد مفهوم‌سازی می‌کنیم و این قاب‌ها برای هر موقعیت، دارای جهان‌بینی خاصی هستند. مثال کووچش (۱۳۹۵، ص. ۱۱۰) در

تعریف از قاب، چگونگی بازنمایی ذهنی مقوله مفهومی «روز جمعه»^۱ است که از دیدگاه او مفهوم «روز جمعه» در پس‌زمینه چندین قاب، معنی پیدا می‌کند به عبارت دیگر، معنی واژه «روز جمعه» ظاهراً وابسته به نوع قابی است که در آن مفهوم‌سازی می‌شود. برای نمونه: ۱. قاب روز (چرخه طبیعی حرکت زمین به دور خورشید)، ۲. قاب هفته (چرخه گاه‌شماری هفت‌روزه)، ۳. بخشی از قاب خرافات که در آن «جمعه» روز شانس یا روز بدبختی است، ۴. قاب آخرین روز هفته کاری (روز قبل از تعطیلی در غرب).

کوچش (۱۳۹۵، ص. ۱۱۱) می‌گوید قاب‌ها به چندین طریق، ایدئال‌سازی^۱ می‌شوند و غالباً آنچه قاب تعریف می‌کند به معنی واقعی در جهان وجود ندارد؛ برای نمونه، هیچ نوع هفت‌روزی در طبیعت وجود ندارد و ما فقط توالی تاریکی و روشنایی را شاهد هستیم. لیکاف (1987) این جنبه از درک قاب‌ها را ایدئال‌سازی یا درک «مدل‌های شناختی ایدئال»^۲ نامیده است. این ویژگی قاب‌ها آن‌ها را در مقابل تغییرات میان - فرهنگی^۳ باز^۴ می‌گذارد. قاب‌های خاصی ممکن است فقط در یک یا چند فرهنگ وجود داشته باشند.

در رابطه با فهم ما از جهان، کوچش (۱۳۹۵، ص. ۱۱۸) می‌گوید: قاب‌ها یک نظام بزرگ و پیچیده از دانش درباره جهان تشکیل می‌دهند. بیشتر فهم ما از جهان از قاب‌هایی به‌دست می‌آید که ما به مقوله‌ها نسبت می‌دهیم. این شبکه بزرگ قاب‌ها بازتاب دانشی است که ما در کاربردهای زبان از قبیل کشف معنی، اندیشه و عمل در جهان از آن استفاده می‌کنیم.

آلورسون^۵ (1991, p. 97) معتقد است تجربه‌هایی که با یک روش خاص کسب می‌شوند، با مدل‌های فرهنگی کاملاً متفاوت ادراک می‌شوند. در رابطه با برخورد با موضوع‌ها و رویدادهای روزانه جهان، کوچش (۱۳۹۵، ص. ۱۲۱) می‌گوید ما قاب‌هایی داریم که دو نوع دانش را بازنمایی می‌کنند: دانش روزمره یا عامیانه^۶ و دانش تخصصی^۷. دانش روزمره ما بسیار وسیع‌تر از تخصصی ماست. دانش روزمره، دانشی است که به‌طور خودکار و ناخودآگاه به‌کار می‌بریم و آن را بدون یادگیری یا آموزش رسمی یاد می‌گیریم. دانش روزمره ما با «نظریه‌های عامیانه» و دانش تخصصی ما با «نظریه‌های کارشناسانه» بازنمود می‌شود. ما می‌توانیم هم نظریه‌های عامیانه و هم نظریه‌های کارشناسانه را درباره یک جنبه خاص جهان به‌کار ببریم که معمولاً در این‌گونه موارد نظریه‌های عامیانه و دانش تخصصی ما با هم در تضادند. برای مثال، زبان‌شناسان در مقایسه با غیرزبان‌شناسان، مدل‌های بسیار متفاوتی درباره زبان دارند. در این موارد ما می‌گوییم

که نظریه‌های عامیانه مردم عادی در مورد زبان ممکن است به صورت قابل توجهی با نظریه‌های کارشناسانه‌ای که توسط زبان‌شناسان به کار می‌رود فرق داشته باشد.

قاب‌ها در حوزه فهم زبان، مقوله‌بندی و مفهوم‌سازی جهان، به صورت‌های متنوعی کاربرد دارند. در حوزه فهم زبان، در اینکه ما چگونه معنی تک تک واژه‌ها را می‌فهمیم، چگونه موارد ظاهراً متناقض را توجیه می‌کنیم و چگونه مشکلات مربوط به جمله‌های تحلیلی را برطرف می‌کنیم قاب‌ها به ما کمک می‌کنند. در حوزه مقوله‌بندی، قاب‌ها در توجیه برخی موارد مشکل‌آفرین مقوله‌بندی، در مورد اثرهای پیش‌نمونه و برخی موضوع‌های مرزی مقوله‌ها، در مواردی که در آن‌ها شرایط لازم و کافی برای تعریف مقوله‌ها وجود ندارد و در فهم چندگانگی یک موقعیت واحد نیز به ما یاری می‌رسانند. این ویژگی آخر قاب‌ها برای منظوره‌های فرهنگی فوق‌العاده مهم است (کووچش، ۱۳۹۵، ص. ۱۲۳). بخش مهمی از رفتار فرهنگی افراد یک جامعه مبتنی بر موقعیت‌هایی است که به دلیل قاب‌های متناقض و مختلف از «یک» حوزه تجربه دارند.

۴. معرفی روش پژوهش

در این بخش از پژوهش برآنیم تا به چگونگی بازنمایی ذهنی مقوله «شجاعت» از طریق استعاره‌های مفهومی موجود در متون معاصر زبان فارسی و انگلیسی دست یابیم. بدین منظور با مشخص کردن نام‌نگاشت‌های استعاری «شجاعت» و حوزه‌های مبدأ آن‌ها، می‌توان به عناصر تشکیل‌دهنده قاب‌های ذهنی، عناصری که در هر یک از دو زبان برجسته‌سازی شده و در کانون توجه قرار گرفته‌اند و نیز پیش‌نمونه‌های مقوله مفهومی «شجاعت» دست یابیم. به منظور دست‌یابی به استعاره‌های مفهومی شجاعت در دو زبان فارسی و انگلیسی، از روش کاوش واژه‌های حوزه مقصد استفانوویچ^{۵۸} (2006) با عنوان «تحلیل الگوی استعاری»^{۵۹} استفاده شده است. بدین منظور، ابتدا با استفاده از فرهنگ جامع واژگان مترادف و متضاد زبان فارسی (خداپرستی، ۱۳۷۶، ص. ۸۴۶) کلیدواژه‌های مترادف با واژه شجاعت جست‌وجو شدند و تعداد ۸ کلیدواژه پرکاربرد جهت بررسی، انتخاب شدند که عبارت‌اند از: «شجاعت، شهامت، رشادت، تهور، جسارت، پهلوانی، شجاع و شجاعانه». همچنین با استفاده از فرهنگ لغت واژگان مترادف آکسفورد^{۶۰}

(1991, p. 159 & 160) ۷ کلیدواژه پرکاربرد مترادف با واژه Bravery جمع‌آوری شدند که عبارت بودند از: .daring, courage, valour, heroism, fearlessness, firmness, bravery.

در مرحله بعد، با به‌کارگیری کلیدواژه‌های منتخب فوق، با استفاده از رایانه و بخش فهرست‌واژه‌نما^{۱۱} چهارصد عبارت از بخش متون معاصر پیکره پایگاه داده‌های زبان فارسی (PLDB) و چهارصد عبارت نیز از پیکره معاصر ملی بریتانیا (BNC) گردآوری شد. سپس نامنگاشت‌های موجود در هر عبارت استخراج شدند تا از این طریق به حوزه‌های مبدأ رایج در زبان فارسی و انگلیسی معاصر دست یابیم و از دریچه حوزه‌های مبدأ به شباهت‌ها و تفاوت‌های فرهنگی قاب‌های شجاعت در دو زبان منشعب از نیای مشترک هندواروپایی پی‌ببریم.

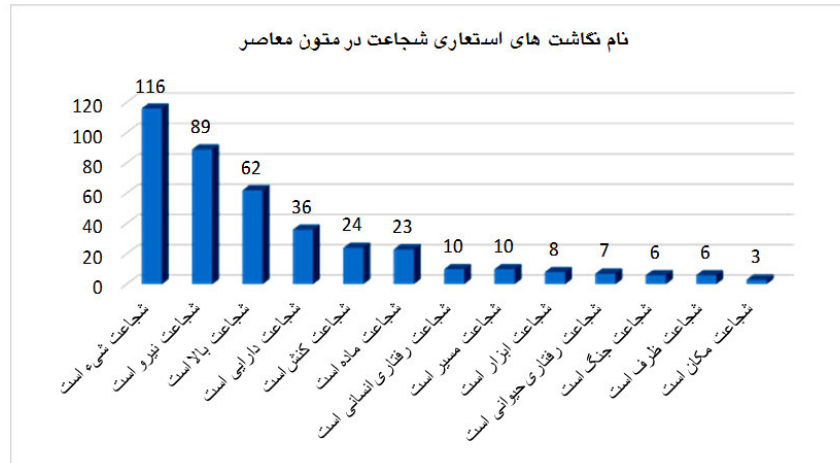
جدول ۱: نامنگاشت‌های استعاری شجاعت در پیکره معاصر زبان فارسی

Table 1: Metaphorical mappings of Bravery in the contemporary corpus of Persian Language

ردیف	نام‌نگاشت استعاری	حوزه مبدأ	بسامد در زبان فارسی	درصد از کل
۱	شجاعت شیء است	شیء	۱۱۶	۲۹٪
۲	شجاعت نیرو است	نیرو	۸۹	۲۲٪
۳	شجاعت بالاست	جهت	۶۲	۱۵٪
۴	شجاعت دارایی است	دارایی	۳۶	۹٪
۵	شجاعت کنش است	کنش	۲۴	۶٪
۶	شجاعت ماده است	ماده	۲۳	۶٪
۷	شجاعت رفتاری انسانی است	انسان	۱۰	۲٪
۸	شجاعت مسیر است	مسیر	۱۰	۲٪
۹	شجاعت ابزار است	ابزار	۸	۲٪
۱۰	شجاعت جنگ است	جنگ	۶	۲٪
۱۱	شجاعت رفتاری حیوانی است	رفتاری حیوانی	۷	۲٪
۱۲	شجاعت ظرف است	ظرف	۶	۲٪
۱۳	شجاعت مکان است	مکان	۳	۱٪
	مجموع		۴۰۰	۱۰۰٪

جدول ۱ پاسخ این پرسش از پژوهش حاضر را فراهم می‌کند که: نامنگاشت‌های استعاری

«شجاعت» در پیکره معاصر زبان فارسی کدام‌اند؟ ۱۳ نام‌نگاشت فوق، باز نمود زبانی فرایندهای ذهنی استعاره‌های مفهومی شجاعت در میان فارسی‌زبانان معاصر است.

نمودار ۱: نمودار ستونی نام‌نگاشت‌های استعاری شجاعت در پیکره معاصر زبان فارسی

Chart 1: Column chart of metaphorical mappings of Bravery in the contemporary corpus of Persian Language

بر اساس نمودار ستونی شماره ۱، از میان ۱۳ نام‌نگاشت استعاری به دست آمده، نام‌نگاشت استعاری [شجاعت شئی است] با فراوانی ۲۹ درصد از کل، دارای بیشترین بسامد و نام‌نگاشت [شجاعت مکان است] با کمترین بسامد، تقریباً ۱ درصد از کل داده‌ها را فرامی‌گیرد.

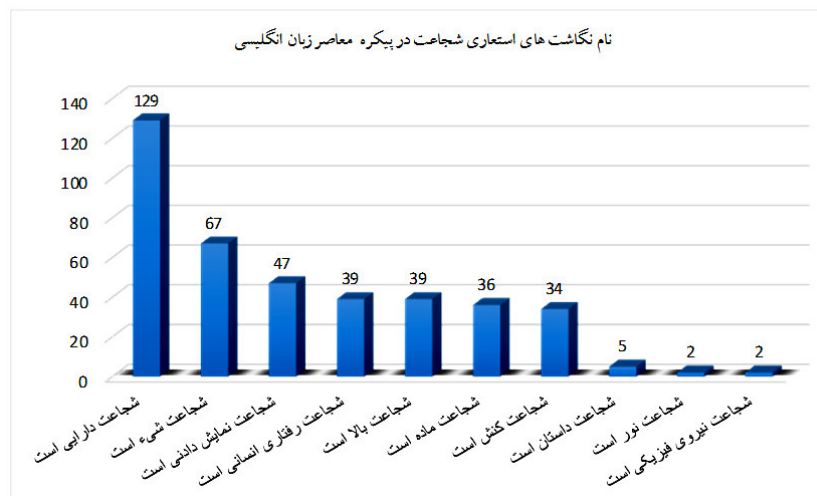
جدول ۲: نام‌نگاشت‌های استعاری شجاعت در پیکره معاصر زبان انگلیسی

Table 2: Metaphorical mappings of Bravery in the contemporary corpus of English Language

ردیف	نام‌نگاشت استعاری	حوزه مبدأ	بسامد در زبان انگلیسی	درصد از کل
۱	شجاعت دارایی است	دارایی	۱۲۹	۳۲٪
۲	شجاعت شئی است	شئی	۶۷	۱۷٪
۳	شجاعت نمایش‌دانی است	نمایش	۴۷	۱۲٪

ردیف	نام‌نگاشت استعاری	حوزه مبدأ	بسامد در زبان انگلیسی	درصد از کل
۴	شجاعت رفتاری انسانی است	رفتاری انسانی	۳۹	۱۰٪
۵	شجاعت بالا است	جهت	۳۹	۱۰٪
۶	شجاعت ماده است	ماده	۳۶	۹٪
۷	شجاعت کنش است	کنش	۳۴	۸٪
۸	شجاعت داستان است	داستان	۵	۸٪
۹	شجاعت نور است	نور	۲	۸٪
۱۰	شجاعت نیروی فیزیکی است	نیرو	۲	۸٪
	مجموع		۴۰۰	۱۰۰٪

جدول ۲ پاسخ این پرسش از پژوهش حاضر را فراهم می‌کند که: نام‌نگاشت‌های استعاری «شجاعت» در پیکره معاصر زبان انگلیسی کدام‌اند؟ ده نام‌نگاشت فوق، باز نمود زبانی فرایندهای ذهنی استعاره‌های مفهومی شجاعت در میان انگلیسی‌زبانان معاصر است.

نمودار ۲: نمودار ستونی نام‌نگاشت‌های استعاری شجاعت در پیکره معاصر زبان انگلیسی
Chart 2: Column chart of metaphorical mappings of bravery in the contemporary corpus of English language

براساس نمودار ستونی ۲، از میان ده نام‌نگاشت استعاری به‌دست آمده، نام‌نگاشت [شجاعت دارایی است] با فراوانی ۳۲ درصد از کل، دارای بیشترین بسامد و نام‌نگاشت‌های [شجاعت نور است] و [شجاعت نیروی فیزیکی است] با کم‌ترین بسامد، هر یک تقریباً ۱ درصد از کل داده‌ها را شامل می‌شوند.

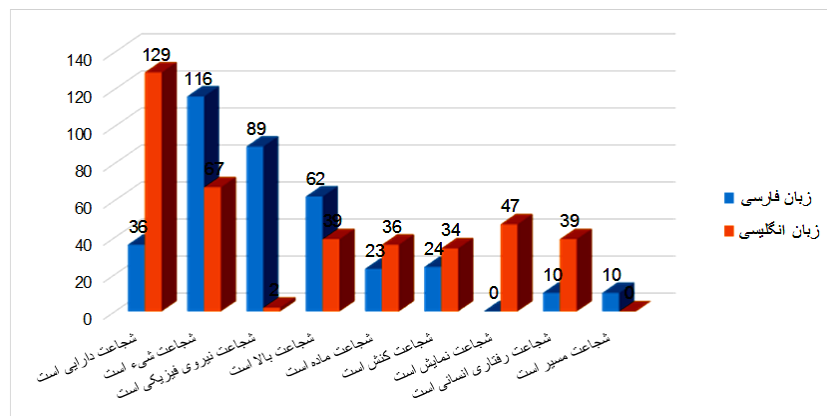
به جهت تحلیل و تفسیر دقیق‌تر نتایج جدول‌های ۱ و ۲، بهتر است استعاره‌هایی که دارای مجموع بسامد پایینی هستند از داده‌ها حذف شوند و براساس باقی داده‌ها، تحلیل صورت پذیرد. معیار داده‌های موردتحلیل از این قرار است که بسامد هر یک از نام‌نگاشت‌ها، بیشتر یا مساوی ده باشد. بر این اساس تعداد هشت نام‌نگاشت که دارای بسامد کم‌تر از ده بودند از جدول‌های شماره ۱ و ۲ حذف شدند و در مجموع ۹ نام‌نگاشت باقی ماند. بدین ترتیب از میان مجموع نام‌نگاشت‌های زبان فارسی و انگلیسی، پربسامدترین آن‌ها به قرار زیر است.

جدول ۳: نام‌نگاشت‌های شجاعت در زبان فارسی و انگلیسی با مجموع بسامد بیشتر یا مساوی ده

Table 3: Metaphorical mappings of Bravery in Persian and English with a total frequency of greater than or equal to 10

ردیف	نام‌نگاشت استعاری	حوزه مبدأ	بسامد در زبان فارسی	بسامد در زبان انگلیسی	مجموع بسامد	درصد از کل
۱	شجاعت شیء است	شیء	۱۱۶	۶۷	۱۸۳	۲۴٪
۲	شجاعت دارایی است	دارایی	۳۶	۱۲۹	۱۶۵	۲۲٪
۳	شجاعت بالاست	جهت	۶۲	۳۹	۱۰۱	۱۴٪
۴	شجاعت نیروی فیزیکی است	نیرو	۸۹	۲	۹۱	۱۲٪
۵	شجاعت ماده است	ماده	۲۳	۳۶	۵۹	۸٪
۶	شجاعت کنش است	کنش	۲۴	۳۴	۵۸	۸٪
۷	شجاعت نمایش است	نمایش	۰	۴۷	۴۷	۶٪
۸	شجاعت رفتاری انسانی است	انسان	۱۰	۲۹	۳۹	۵٪
۹	شجاعت مسیر است	مسیر	۱۰	۰	۱۰	۱٪
	مجموع		۳۷۰	۳۸۳	۷۵۳	۱۰۰٪

جدول ۳ پاسخ این پرسش از پژوهش حاضر را فراهم می‌کند که: مقایسه نامنگاشت‌های استعاری شجاعت استخراج‌شده از پیکره‌های معاصر زبان فارسی و انگلیسی چه شباهت‌ها و تفاوت‌هایی را در گستره مفهوم‌سازی از طریق حوزه‌های مبدأ نشان می‌دهد؟ با توجه به جدول ۳ می‌توان دریافت که حوزه‌های مبدأ مشترک میان دو زبان عبارت‌اند از: «دارایی»، «شیء»، «نیروی فیزیکی»، «جهت بالا»، «کنش»، «ماده» و «رفتار انسانی» که با استناد به کووچس (2005 & 2002) حاکی از شباهت احتمالی در بافت فرهنگی، بافت فیزیکی یا بافت ارتباطی است. همچنین حوزه‌های مبدأ متفاوت میان دو زبان عبارت‌اند از: «مسیر» که به زبان فارسی اختصاص دارد و حوزه مبدأ «نمایش»، که به زبان انگلیسی اختصاص دارد.

نمودار ۳: نمودار ستونی مقایسه‌ای نامنگاشت‌های استعاری شجاعت در زبان فارسی و انگلیسی با بسامد بیشتر یا مساوی ده

Chart 3: Comparative column chart of metaphorical mappings of bravery in Persian and English with a total frequency of greater than or equal to 10

از تعداد هشتصد جمله جمع‌آوری‌شده از پیکره معاصر پایگاه داده‌های زبان فارسی و پیکره معاصر ملی زبان انگلیسی، هشت نامنگاشت به‌دست آمد که باز نمود زبانی فرایندهای ذهنی استعاره‌های شجاعت در تفکر جوامع معاصر فارسی‌زبان و انگلیسی‌زبان است. براساس داده‌های جمع‌آوری‌شده از هر دو زبان می‌توان چنین نتیجه گرفت که کانون تجربی استعاره مفهومی

شجاعت در زبان فارسی، حوزه‌ی مبدأ «شیء» با ۲۹ درصد از کل داده‌ها و در زبان انگلیسی حوزه‌ی مبدأ «دارایی» با ۳۲ درصد از کل داده‌هاست.

جدول ۴: نمونه‌هایی از تحلیل عبارات‌های استعاره‌ی شجاعت در متون معاصر زبان فارسی و انگلیسی

Table 4: The representation of analysis of metaphorical expressions of Bravery in contemporary Persian and English texts

ردیف	نام نگاشت استعاره‌ی	عبارت‌های استعاره‌ی شجاعت در زبان فارسی	عبارت‌های استعاره‌ی شجاعت در زبان انگلیسی
۱	شجاعت شیء است	کوشش کنید که شجاعت خود را از کف ندهید که اگر ملتی فاقد شجاعت شد هیچ عوض ندارد.	The spirit of Christmas is truly the bravery they carry in their hearts.
۲	شجاعت دارایی است	ای کاش که جوان بودم و همه‌ی قدرت و شهامت لشکرآرایی و کشورگشایی روزگار جوانیم را داشتم.	A Guide has courage and is cheerful in all difficulties.
۳	شجاعت بالاست	اخذ چنین تصمیمی بیانگر اوج شجاعت او بود	He was a hero of outstanding bravery but also intelligent, very human and caring.
۴	شجاعت نیروی فیزیکی است	شهامت و قوت قلب مردانه‌اش را بازگرفت و با لحنی عاری از اضطراب و محکم صدا زد	What struck me more - forcibly than his physical courage was the fact that he made no reference to his own illness
۵	شجاعت ماده است	پرسید که در مقابل آن همه فداکاری و شجاعت چه آرزویی دارد؟	Gathering her courage together, she descended from the gig and waited for the old man to precede.
۶	شجاعت کنش است	رئیس مجلس از اقدام شجاعانه و مردمی آنان ستایش کرد.	These spontaneous acts of bravery , however, were not enough to overthrow the British Raj in India.
۷	شجاعت نمایش است	_____	The victim in this case has shown considerable bravery and we are grateful for her contribution to this review.
۸	شجاعت رفتاری انسانی است	این بیم و هراس جای خود را یکبار به شهامت و جسارتی بی‌محابا داده بود.	Their bravery speaks to the need
۸	شجاعت مسیر است	باید راه‌های تازه‌ای از شجاعت و غرور در پیش پای مردم بگشایند.	_____

۵. نتیجه

پژوهش حاضر گامی است در جهت شناخت بیشتر یکی از مفاهیم مهم اخلاقی به نام شجاعت. اینکه بدانیم در اندیشه فارسی‌زبانان و انگلیسی‌زبانان شجاعت چیست و چه ویژگی‌هایی دارد پاسخی است برای تعیین برخی رفتارها و موضع‌گیری‌های فرهنگی آن‌ها. نویسندگان در این مقاله تلاش کرده‌اند تا از رهگذر تحلیل داده‌های آماری جمع‌آوری‌شده، قاب ذهنی جامعه فارسی‌زبان و انگلیسی‌زبان را نسبت به مفهوم «شجاعت» تا حدودی توصیف کنند. یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد قاب‌هایی که فارسی‌زبانان برای مفهوم شجاعت در ذهن دارند شباهت‌های زیادی با قاب‌های انگلیسی‌زبانان دارد. مطالعه آماری استعاره‌های مفهومی شجاعت در پیکره‌های معاصر زبان‌های فارسی و انگلیسی به دست آمده از جدول شماره ۳ پژوهش حاضر به شرح زیر است:

۱. مفهوم انتزاعی شجاعت در دو زبان فارسی و انگلیسی با استفاده از برخی حوزه‌های مبدأ مشابه از قبیل «شیء»، «دارایی»، «جهت»، «نیرو»، «ماده»، «کنش» و «رفتار انسانی» مفهوم‌سازی می‌شود. بدین ترتیب، فارسی‌زبانان و انگلیسی‌زبانان، شجاعت را با استفاده از عملیات تعبیری تجربه جسمانی، شباهت واقعی یا ظاهری، طرح‌واره‌های ساختاری استعاری، یکپارچگی مفهومی، برجستگی، کانون تجربی، مقوله‌بندی پیش‌نمونه‌ای، استعاره و مجاز، بسط و تفصیل، تخصیص، متعارف‌سازی و قاب‌بندی، تحت تأثیر بافت‌های مستقیم و غیرمستقیم زبانی، فرهنگی، اجتماعی و فیزیکی خاص از طریق قاب‌ها یا مدل‌های شناختی/ فرهنگی خاص خود، مفهوم‌سازی و آن را به‌مثابه «شیء»، «دارایی»، «جهت»، «نیرو»، «ماده»، «کنش» و «رفتار انسانی» ادراک می‌کنند.

۲. کانون تجربی مفهوم‌سازی شجاعت در زبان فارسی «شیء» و در زبان انگلیسی «دارایی» است. بنابراین می‌توان کلان استعاره‌های [شجاعت شیء است] و [شجاعت دارایی است] را مفاهیم کلیدی برای مفهوم‌سازی شجاعت در دو زبان در نظر گرفت که گویای تفاوت در قاب شناختی/ فرهنگی و انتخاب پیش‌نمونه‌های مناسب هر فرهنگ برای مفهوم‌سازی شجاعت در اذهان افراد دو جامعه زبانی است.

۳. نام‌نگاشت‌های متفاوت بین دو زبان در پژوهش حاضر عبارت‌اند از: [شجاعت نمایش است] و [شجاعت مسیر است] که به‌لحاظ روان‌شناختی، با استفاده از شیوه‌های شباهت واقعی یا ظاهری، مفهوم‌سازی شده‌اند. نام‌نگاشت [شجاعت نمایش است] از استعاره کلی‌تر [زندگی نمایش است] و به زبان عام‌تر، [زندگی سرگرمی است] گرفته شده بنابراین انگلیسی‌زبانان شجاعت را

براساس شباهت میان زندگی و نمایش، مفهوم‌سازی و آن را از طریق قاب «سرگرمی» ادراک می‌کنند. ترنر (1991) انواعی از این نوع استعاره‌ها را به یونان باستان نسبت داده که به راه‌های مختلف در سرتاسر تاریخ تمدن غرب جلوه‌گر شده است. کووچش (۱۳۹۵، ص. ۲۳۹) مشهورترین عامل همگانی‌شدن این استعاره را استعاره [زندگی نمایش است] می‌داند که شکسپیر در قرن شانزدهم آن را مطرح کرده است. کووچش (همان، ص. ۲۴۵) معتقد است آمریکاییان تمایل شدیدی به فهم انتظارات مختلف خود درباره زندگی از جمله کسب و کار، سیاست، آموزش، چشم‌انداز، عشق، قرار ملاقات حتی جنگ و بسیاری چیزهای دیگر برحسب نمایش یا به زبان عام‌تر، سرگرمی دارند.

استعاره مفهومی [شجاعت مسیر است] نیز برگرفته از استعاره عام‌تر [زندگی سفر است] می‌باشد یعنی فارسی‌زبانان شجاعت را براساس شباهت میان زندگی و مسیر (راه) مفهوم‌سازی کرده و آن را به‌مثابه «سفر» ادراک می‌کنند. براساس کووچش (۱۳۹۳، ص. ۵۸) استعاره مفهومی [زندگی سفر است] یک استعاره قراردادی است و یکی از راه‌های فکر کردن در مورد زندگی از طریق قاب سفر است.

در مورد تفاوت‌های حاشیه‌ای میان دو زبان می‌توان از ارتقا یا نزول ارزش‌گذاری و میزان کاربرد حوزه‌های مبدأ در دو زبان سخن گفت: حوزه‌های مبدأ «ماده»، «کنش» و «رفتار انسانی»، از زبان فارسی به انگلیسی، با ارتقای بسامد و حوزه‌های مبدأ «شیء»، «جهت بالا» و «نیروی فیزیکی» با نزول بسامد مواجه بوده‌اند که حاکی از تفاوت در ارزش‌گذاری حاشیه‌ای بر کاربرد استعاره‌های مفهومی مربوطه است.

بدین ترتیب فرضیه اصلی این پژوهش مبنی بر اینکه: «مقایسه نام‌نگاشت‌های استعاری شجاعت استخراج‌شده از پیکره‌های معاصر زبان فارسی و انگلیسی، شباهت‌هایی را در گستره مفهوم‌سازی از طریق حوزه‌های مبدأ نشان می‌دهد» تأیید می‌شود. یافته‌های آماری این پژوهش نشان می‌دهند تفاوت معنی‌داری میان استعاره‌های زبان فارسی و انگلیسی از لحاظ مفهوم‌سازی شجاعت وجود ندارد. به این معنا که فارسی‌زبانان و انگلیسی‌زبانان در سطح استعاره‌های عام از حوزه‌های مبدأ مشابهی برای مفهوم‌سازی استعاری شجاعت استفاده می‌کنند و تنها در سطح استعاره‌های خاص (استعاره‌های زیرشمول استعاره‌های عام) مانند [زندگی سرگرمی / سفر است] تفاوت میان نگاشت‌های استعاره‌های مفهومی شجاعت در دو زبان جلوه‌گر می‌شود. از این رو

پژوهش حاضر نظریه بدنامدی لیکاف (۱۹۹۹) و ادعای کووچش (۲۰۰۵) در مورد تجربیات جهانی یکسان که منجر به مفهوم‌سازی و ادراک یکسان می‌شود را تایید می‌کند اما بر اساس لیکاف (۱۹۹۹) نقش فرهنگ و محیط زندگی افراد و براساس کووچش (۲۰۰۵) نوع عملیات تعبیری و شیوه های متفاوت مفهوم‌سازی را نباید نادیده گرفت.

۶. پی‌نوشت‌ها

1. conceptualization	23. Murielle Demecheleer	44. idealized cognitive model
2. Kövecses, Zoltan	24. sleeve	45. domain
3. Persian Linguistic Data Based	25. EXPERIENTIAL FOCUS	46. schema
4. British National Corpus	26. Taylor	47. (experiential) gestalt
5. George Lakoff	27. Mbense	48. script
6. Mark Johnson	28. Zulu	49. cognitive science
7. linguistic	29. OBJECTS IN THE HEART	50. Friday
8. conceptual	30. PROTOTYPE CATEGORIZATION	51. idealized
9. social- cultural	31. METAPHOR VS. METONYMY	52. idealized cognitive models
10. neural	32. PREFERENCE	53. cross cultural variations
11. bodily	33. ELABORATION	54. open
12. Apresjan, V.	34. SPECIFICITY	55. Alverson, Hoyt
13. Yu	35. LOVE IS JOURNEY/ UNITY/ HUNTING	56. folk
14. gaudy colors	36. CONVENTIONALIZ ATION	57. expert knowledge
15. THE BASIS OF METAPHOR	37. FRAMING	58. Stefanowitsch, Anatol
16. CONSTRUAL OPERATIONS	38. structured mental representation	59. Metaphorical Pattern Analysis (MPA)
17. EMBODIED EXPERIENCE	39. conceptual category	60. The Oxford Thesaurus of Synonyms
18. REAL OR ASSUMED SIMILARITY	40. frame	61. concordancing program
19. METAPHORICAL SCHEMATIZATION	41. scenario	62. Persian Linguistic Data Based
20. Conceptual Integration	42. scene	63. British National Corpus
21. SALIENCE	43. cultural model	
22. Frank Boers	44. cognitive model	

۷. منابع

- افراشی، آ. و فرشی، و. (۱۳۹۹). تفاوت‌ها و شباهت‌های مفهوم‌سازی غم در زبان خودکار و زبان شعر: رویکردی شناختی. *دو ماهنامه جستارهای زبانی*، ۵۵، ۱۹۳-۲۱۷.
- خداپرستی، ف. (۱۳۷۶). فرهنگ جامع واژگان مترادف و متضاد زبان فارسی. شیراز: دانشنامه فارس.
- صابری، ز. و همکاران (۱۳۹۶). بررسی تطبیقی استعاره‌های مفهومی در کنایه‌های فارسی و مصری، پژوهش‌های ادبیات تطبیقی، ۲، ۱۴۴-۱۶۷.
- صراحی، م.ا. (۱۳۹۱). بررسی مقابله‌ای استعاره در زبان‌های فارسی و انگلیسی بر اساس نظریه استعاره‌های مفهومی. پایان‌نامه دکتری. دانشگاه اصفهان.
- کووچش، ز. (۱۳۹۳). مقدمه‌ای کاربردی بر استعاره. ترجمه شیرین پورابراهیم. تهران: سمت.
- کووچش، ز. (۱۳۹۶). استعاره مقدمه‌ای کاربردی. ترجمه جهان‌شاه میرزاییگی، ویراست دوم. تهران: آگاه.
- کووچش، ز. (۱۳۹۵). زبان، ذهن و فرهنگ: مقدمه‌ای مفید و کاربردی. مترجم جهان‌شاه میرزا بیگی. تهران: آگاه.

References:

- Afrashi, A. et al. (2020). The differences and similarities of the conceptualization of Sadness in poetic and non-poetic language: A cognitive and corpus-based study. *Language Related Research*. 11 (1). 193- 217. [In Persia].
- Alverson, H. (1991). Metaphor and experience: Looking over the notion of image schema. In J. Fernandez (Ed.), *Beyond Metaphor: The Theory of Tropes in Anthropology* (pp. 94– 117). Stanford, CA: Stanford University Press.
- Apresjan, V. (1997). Emotion metaphors and cross-linguistic conceptualization of emotions. In: *Cuadernos de Filologia Inglesa*, 6(12), 179-195.
- Barcelona, A., & Soriano, C. (2004). Metaphorical conceptualization in English and Spanish. *European Journal of English Studies*, 8(3), 295-307.

- Barcelona, A. (2001). On the systematic contrastive analysis of conceptual metaphors: Case studies and proposed methodology. In M. Pütz (Ed.), *Applied cognitive linguistics. Language Pedagogy* (Vol. 2, pp. 117–146). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Boers, F., & Demecheleer, M. (1997). A few metaphorical models in (Western) economic discourse. In W. A. Liebert, G. Redeker, and L. Waugh (Eds.), *Discourse and perspective in cognitive linguistics* (pp. 115–129). Amsterdam: John Benjamins.
- Chilton, P., & Lakoff, G. (1995). Foreign policy by metaphor. In Christina Schaffner and L. Wenden (Eds.), *Language and peace* (pp. 37–59). Brookfield, VT: Dartmouth.
- Fauconnier, Gilles and Mark Turner. (2002). *The Way We Think*. New York: Basic Books.
- Khodaparasti, F. (1996). *The Comprehensive Encyclopedia for Synonymous and Antonymous Words of Persian Language*. Shiraz: Fars Encyclopedia. [In Persian].
- Kövecses, Z. (2005). *Metaphor in Culture: Universality and Variation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kövecses, Z. (2010). *Metaphor and emotion: Language culture and body in human feeling*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Kövecses, Z. (2015). *Where metaphors come from*. Oxford University Press.
- Kövecses, Z. (2014). *Metaphor: A Practical Introduction*. Translated by Shirin Pourebrahim. Tehran: SAMT Publications. [In Persian].
- Kövecses, Z. (2017). *Metaphor: A Practical Introduction*. Translated by Jahanshah Mirzabeigi. Tehran: Agah Publications. [In Persian].
- Kövecses, Z. (2016). *Language, Mind and Culture: A Practical Introduction*. Translated by Jahanshah Mirzabeigi. Tehran: Agah. [In Persian].
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lakoff, G., & Kövecses, Z. (1987). *The cognitive model of anger inherent in*

American English. In D. Holland and N. Quinn (eds.), *Cultural Models in Language and Thought*, 195–221. Cambridge and New York: Cambridge University Press.

- Moradi, M., & Pirzad Moshak, Sh. (2013). A comparative and contrastive study of sadness conceptualization in Persian and English. *English Linguistic Research (ELR)*. 2(1). 107-112.
- Oxford Dictionary (1991)
- Saberi, Z. et al. (2018). A comparative study of conceptual metaphors in Persian and Egyptian allusions. *Journal of Comparative Literature Research*. 6 (2), 144- 167. [In Persian].
- Sorahi, M.A. (2013). *A Contrastive analysis of Persian and English metaphors based on conceptual metaphor theory*. PhD. Dissertation. Isfahan University. [In Persian].
- Stefanowitsch. A. (2006). *Words and their metaphors: A corpus-based approach, Trends in Linguistics: Studies and Monographs*, 171, 63.
- Talebinejad, M. R., & Vahid Dastjerdi, H. (2005). A cross-cultural study of animal metaphors: When owls are not wise. *Metaphor and Symbol*, 20: 133-150.
- Taylor, J., & Mbense, Th. (1998). Red dogs and rotten mealies: How Zulus talk about Anger. In A. Athanasiadou and E. Tabakowska (Eds.), *Speaking of emotions: Conceptualization and expression* (pp. 191–226). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Turner, M. (1991). *Reading Minds: The Study of English in the Age of Cognitive Science*. Princeton, NJ: Princeton University press.
- Yu, N. (1998). *The Contemporary Theory of Metaphor in Chinese: A Perspective from Chinese*. Amsterdam: John Benjamins.